

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

§. II. Referuntur argumenta ex Carolo Fevret de appellationibus ab abusu deducta, unà cum responsionibus, atque conclusione super ijs reflexivâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

hæc Pragmatica, S. Ludovicus ad secundam in terram sanctam expeditionem cum Summi Pontificis consilio se accingebat. Quare improbable omnino est, sanctissimum illum Regem immoderatas Officialium Curia Romanæ exactiones Papam celaturum fuisse, iisque remedio ipsi Pontifici probroso (cùm in eum recideret Officialium culpa) occurrere maluisse.

12. *Sexto.* Præsertim cùm tunc temporis Ecclesiæ præflet Clemens IV. Natione Gallos, alienissimus ab omni avaritia, & carnali in parentes affectu, quorum occasione bona Ecclesiastica sæpe cumulantur, & dilapidantur. De illo Pontifice sic loquitur Genebrardus ad annum 1265. *Optimus Pontifex bona Ecclesiæ optimè dispensavit. Cùm duas filias ex mortua uxore ante Pontificatum suscepisset, uni in Monasterio collocatae triginta tantum libras dedit. Alteri 300. libras dotis nomine, Clerico Nepoti tres præbendas habenti, duas abstulit, se dicens Deo, non carni, aut sanguini acquisere. An igitur sub tali Pontifice opus fuisset, ut S. Ludovicus edicto suo Romanæ Curiaë rapacitatem siteret, aut beneficiorum, & Bonorum Ecclesiasticorum administrationem & usum, quæ res ad Ecclesiæ jurisdictionem propriè pertinet, Pragmaticâ sanctione moderaretur.*
13. *Si quod fuisset tunc temporis exactum ab Ecclesiâ Gallicana subsidium, non nisi ad juvandum in expeditione bellica S. Ludovicum, impendendum fuisse, prudentissimus quisque judicaret.*

§. II.

Referuntur argumenta ex Carolo Ferrer de appellationibus ab abusu deducta, unâ cum responsionibus, atque conclusio-
ne super ijs reflexivâ.

ARGUMENTVM I.

14. *Hujus ratio deducitur tum in possessionem, tum in hoc, quod nullus alius Iudex præter Senatus Regios, possit cognoscere de illis appellationibus, cùm in ijs agatur de jurisdictione ab Ecclesiasticis usurpatâ.*

Responsio.

15. *AUthor tract. de libert. Eccles. Gallicana cit. lib. 12. cap. 13. respondet 1. prætenlarum appellationum possessionem neque antiquam, neque pacificam esse, ut evidenter demonstrant acta Cleri Gallicani, inter quæ multa sunt monumenta, quibus constat, Episcopos apud Reges sæpè apertè orasse adversus illum usum, quem superiori sæculo vetustiore non esse, jam vidimus: cumque desperarent, se integram mali sanationem consecuturos, levamen saltem frequenter postularunt.*
16. *2. Gratis & sine fundamento dici, in illis appellationibus, cùm agatur de jurisdictione usurpatâ, nullum alium Judicem, præter Senatum Regium posse cognoscere. Quid enim, si Princeps, aut Senatus declararet, ius*

jurisdictionis esse, de rebus fidei decernere, ad nullum alium pertineret de controversiâ circa mysteria Religionis judicium ferre? Et, si id ab Episcopis tentaretur, contendentes partem illam Episcopalis juris esse, solæ Curia Regia Judices essent illius quæstionis de competentia, ut vulgò nuncupatur? Dices, Nullum esse illius mali periculum in Gallia, ubi omnes profitentur, auctoritatem Regiam illuc usque non pertinere. Ita quidem, exceptis hæreticis publicis, olim sentiebant Gallicani. Sed metuendum est, ne Officialis Regij, quorum plerique tunc sibi præclarè suo defuncti officio videntur, cùm deprelta Ecclesiæ dignitate, Regiam extulerint, postquam disciplinam, quæ, ut ait S. Cyprianus lib. de disciplina & habitu Virginum, Retinendum fidei est, ad secularia tribunalia pertraxerunt, fidem denique ipsam Principum judicij submittant. Nec vanum esse timorem, ostendimus in conclusione.

Nisi Officialis bonâ fide discernant, & agnoscant, quid ad Ecclesiasticam, quid ad laicam jurisdictionem pertineat, & unaquæque sibi suas partes vindicet, nullus erit dissidiorum finis; quibus in controversijs, licet propter potentiam temporalem plerumque prævalent Laici, non sine gravi animarum suarum detrimento, non dubito, quin de jure finium regundorum judicium ad Ecclesiasticum potius pertineret tribunal.

ARGUMENTVM II.

Hujus ratio desumitur ex eo, quod Senatus Regius non solis Laicis; sed etiam Clericis consistet, adeoque sit mixtum Corpus, non merè laicum.

Responsio.

AUthor dissertat. cit. cap. 13. à n. 5. sic respondet. Verum quidem est, Senatum Comitiorum generalium loco successisse, atque ita, quemadmodum olim, ex quo Clodoveus Catholicam fidem suscepit, Episcopi juxta consilium S. Remigij, Consilij Regij, ac generalibus Conventibus, seu Placitis, & Parliamentis (ijs enim nominibus indistinctè nuncupabantur) interesse solebant; ita constitutis Curia Parliamentorum, ut in loco permanentes, jus omni tempore dicerent, inter laicos concripti sunt etiam Clerici; & dum intermissus fuit mos eligendorum ex Clero Consiliariorum, institit Clerus apud Reges, ut restitueretur; sperans nimirum fore, ut Clerici fidiorem operam navarent, ad impediendas Ecclesiasticæ jurisdictionis à laicis usurpationes. Verùm ridiculum est, adeo Parliamentis jus decidendarum causarum Ecclesiasticarum tribuere, quod aliqui ex Consiliarijs Clerici sint. Illorum enim numerus adeo exiguus est, ut in tanta laicorum multitudine pro nihilo reputandus sit. Nec ad sunt, ut res Ecclesiasticæ judicialiter tractentur cum secularibus negotijs, alioquin enim par saltè Ecclesiasticorum, & Laicorum

ni, quorum sententia, si appellationibus fa-
ret, non esset facile contemnenda. Sed il-
lorum suffragium parum ad excusandam ejus-
modi praxin juvat. Nam v. g. quæ refert Fe-
vretus verba, tanquam Cardinalis Perronij,
non Illustrissimi illius, ac nunquam satis
commendandi Purpurati, sed Parlamentor-
um sententiam expriment: dum ait, reme-
dium illud à Parliamentis haberi tanquam A-
sylum libertatum Gallicanarum, firmumque
jurium Regionum propugnaculum.

28. Dominus de Foix, qui etiam allegatur,
factus quidem fuit Archiepiscopus Tolosanus,
sed, cum ea pro appellationibus proferret,
quæ exscribit Fevretus, Oratoris Regij, non
Archiepiscopi, munus obibat apud Summum
Pontificem: unde nihil mirum, si Regias ra-
tiones promovere conatus sit.
29. Ad appellationes illas confugerunt ali-
quando Episcopi, ut notat Fevretus, sæpe
inferiores Clerici, aliquando Regulares; sed
in hoc, quod supra diximus, magis ad amo-
vendam veram, aut fallam injuriam, aliã, ut
illis videbatur, ratione indeclinabilem atten-
debant, quam ad damnum hinc Ecclesiæ illa-
tum.

ARGUMENTVM V.

30. Hujus ratio desumitur ex ipso quasi *jure
nature*, in vi cujus videtur cuique per-
missum, ut adversus manifestas injurias à
Superioribus Ecclesiasticis, imò à supremo
Pastore illatas, invocato potestatis secularis
auxilio, se tueri. Etsi namque haud temerè
sint damnanda Superiorum decreta, vel præ-
cepta, sed potius justa præsumenda sint: quo-
ties apertam iniquitatem non continent; à
qua regula, si recedatur, peribit omnis ordo,
confunderetur omne regimen, subditis ob in-
natam, vel à peccato contractam ad liberta-
tem propensionem, mandata tibi minus gra-
ta tanquam injusta, vel de injuria suspecta
facillimè excusantibus: tamen quia Præposi-
ti, quicumque illi sint, affectibus privatis du-
ci in condendis legibus, aut imponendis præ-
ceptis possunt; atque aded res injustas exige-
re; videtur illis, quorum interest, licere,
cum obedientiam negare; tum, si urgeantur,
aliorum opem implorare.

Responsio.

31. Auctor præfatus cit. lib. 12. cap. 14. à n. 2.
respondet in hæc verba. Injustæ quidem
legis nullam esse obligationem, nisi fortè ad
vitandum scandalum, aut aliud malum, imò
ne legem quidem esse, docent communiter
Theologi, quod de mandatis singularibus
pari ratione sentiunt. Itaque illis non obtem-
perare, nefas non est: de modo est questio.
Equidem hac in parte optimus ille est, quem
suadet Ivo Episcopus Carnotensis epist. 159. ijs,
qui se ab Ecclesia Romana gravatos conque-
runt; scilicet, ut ab ipsa ad ipsam confugiant,
& inde expectent levamen, unde se conqueruntur
accepisse gravamen. Nam, ut docet S. Bér-

nardus epist. 108. jam cit. Apostolica Sedes hoc so-
let habere præcipuum, ut non pigeat revocare, quod
à se fortè deprehenderit fraude elicitum, non veri-
tate promeritum.

Sed quid, si mandata injusta non modò
non revocet Summus Pontifex, quantumvis
de rei veritate, ac statu certior factus; sed
illorum etiam executionem acriter prosequa-
tur? Celeberrimum est consilium, quod ha-
betur in Capitulo de honoranda sede Aposto-
lica, quod plerique post Ivonem, & Gratia-
num Carolo Magno adscribunt, quodque ha-
betur in Concilio Tribur. anno 897. Can. 22.
In memoriam B. Petri Apostoli honoramus sanctam
Romanam & Apostolicam Sedem; ut que nobis sa-
cerdotalis Mater est dignitatis, esse debeat Maxima
Ecclesiastica rationis. Quare servanda est cum
mansuetudine humilitas, ut, licet vix ferendum sit
illa sancta Sede imponatur jugum, feramus, & pà
devotione toleremus.

Quid autem, si ne vix ferendum sit ju-
gum, vel propter ejus pondus, vel propter
infirmas vires, aut voluntates subditorum?
Nonnetunc saltem potestatis secularis open-
sas erit implorare? Primum quidem casus ille
difficile contingere potest, ut veritate, & ju-
stitiã Summo Pontifici patefactã, ille sæpe
sæpius rogatus iniqua postulare pergat. In-
cundò vix illo etiam casu liceret adversus sac-
ram Sedem Principes sæculares implorare;
sed plerumque necessarium esset, ac de præ-
cepto, quod Ivo Carnotensis epist. cit. conso-
lere tantùm videtur, his verbis; *Quantum ju-
dicia Romana Ecclesiæ à nemine ferri ratiõni
posse, eadem Romana Ecclesiã docente, didicimus,
si qui aliquando se prægravatos ipsius Ecclesiæ au-
thoritate conqueruntur, hoc eis consilium davi,
ut non descendant in Ægyptum propter auxilium.
Quæ ultima verba sic intellexit etiam ipse
Marca Concord. lib. 4. cap. 17. §. 7. Ab Ægypti
auxilium petere, id est, à Regia potestate.*

Nulla sinit prudentiã ratio, ut ab eo petat
auxilium, à quo periculum sit, ne opprima-
ris. Observat Stephanus Pasquierius *despos-
tionum suarum lib. 2. cap. 5.* Romanis ad in-
jugandas Gallias referatur ab ipsimet Gal-
lis aditum, imploratã imprudenter illorum
ope. Quod toti Nationi olim accidisse dicitur,
id ferè Clero postremis sæculis contigit. Cum
enim, ut alibi observavimus, Pontifices, aut
Pseudopontifices potestatem suã in magnam
Ecclesiæ Gallicanæ detrimentum abuti crede-
rentur, invocatum est secularis potestatis au-
xilium; sed eã occasione longè majus detri-
mentum passa est Ecclesiã in sua jurisdictione,
quam consecuta sit emolumentum in conse-
rvatã, pro qua decertabat, quorundam bene-
ficio, & redituum dispensatione.

Quantum cordi semper Ecclesiæ fuerit
sua jurisdictio, testata est innumeris Canonibus
ea de re conditis, & delato etiam Marty-
rij honore ijs, qui pro conservanda illa dig-
nitatis, & potestatis suæ parte, mortem subie-
runt. Quo igitur lucro ejus jactura eam ob-
servari potest? Aut quo pacto cenlas eam ob-
caulam promulgatas effugiant, qui jurisdic-
tionem Ecclesiasticam ad Laicos transferunt;

aut qui, quò minùs transferatur, ut possunt, ac debent, non obstitunt?

36. Denique, ut rem ad extremas metas producamus, quæres, num saltem licitus esset ille recursus, si secluderentur illæ circumstantiæ, & Ecclesiasticæ jurisdictioni grave inde detrimentum consecuturum non esset? Suppositio illa videtur involvere contradictionem, cum ille ipse recursus in causis spiritualibus, & Ecclesiasticis per appellaciones ab abusu, & ordine judiciario tractari solitus, sit Ecclesiasticæ jurisdictionis interversio. Adde, quòd, etsi suppositio sit *Metaphysicè* possibilis, moraliter tamen videtur impossibilis. Quis enim rem aded in proclivi positam sistere queat? Ex eo, quod jam toties evenit, conjice, quid futurum sit, nisi hujusmodi appellacionum cursus sistatur.

37. Quicumque modus ponatur, quæcunque adhibeatur cautela, in maximo semper verfabitur periculo jus Ecclesiæ, quamdiu vigebit illarum appellacionum usus, nec minoris Præsulum Gallicanorum, imò, ut arbitror, pluris interest, quam Summi Pontificis, ut abrogetur; quia ipsorum officium frequentius impedit. Licet autem aliquando aliquibus prodesse videantur, omnibus tamen pensatis, plurimum inde iurisdictioni Episcopalis deprimitur, & imminuitur.

CONCLUSIO.

38. **M**Ajus semper in iuribus Ecclesiæ violandis periculum ex appellacionibus ab abusu resultans, requirit validissimum ad eas reformandas remedium.

Explicatur per inductionem variorum Ecclesiasticæ immunitati à Curijs sæcularibus illatorum exemplorum. Nam uti Author *tract. de libert. Eccles. Gallic. lib. 12. cap. 9. à n. 8.* exponit. Plurima sunt, in quibus non ita pridem jus suum Ecclesiæ asserbatur, quæ recentibus Placitis Regiorum Senatum evertuntur; v. g. in responsionibus ad quosdam articulos Romæ missos, inter probationes libertatum Ecclesiæ Gallicanæ relatis *cap. 36. n. 6. ad art. 18.* Senatus Parisiensis expressè declarat; circa cognitionem testamentorum, æquum esse, ut quæstiones de testamentis, & eorum validitate inter laicos, apud Judices laicos tractentur: & ita plurium Regni Provinciarum consuetudinibus constitutum fuerat, præter usum antiquiorem, quo absque distinctione iudicis Ecclesiastici de quæstionibus illis iudicabant; ut videre est apud Fevretum *lib. 4. cap. 6. n. 3.* ubi restatur, in Provincia Burgundiæ ita observatum usque ad annum 1508. Res tamen eò devenerunt, ut etiam inter Clericos de testamentis Clericorum controversiæ apud Iudicem Ecclesiasticum ventilari non possint, quin appellacioni tanquam ab abusu locus detur, ut habet idem Fevretus *lococit. n. 7.*

39. Alia passim occurrunt exempla in ejus Scriptoris tractatu, de quibus idem dici jure

merito potest, quod fatetur *lib. 4. cap. 11. n. 10.* Adducta enim autoritate Boerij, Joannis Galli, Molinæ, & Tiraquelli, sententium, quòd, dum Clericus super pensione non soluta convenitur, neque de fundamento illius pensionis, quod, reale sit, agitur, omnifque fraus abest, debet coram Iudice Ecclesiastico agitari controversia, quod præfatus Joannes Galli aded æquum esse, arbitratur, ut se credere istam opinionem tanquam Evangelium veram, dicere non fuerit veritus. Tamen, inquit ibi Fevretus, *in pluribus locis usus juri & rationi prevaluit.*

40. Sed cum justitia in quadam æqualitate, ac commensuratione consistat, tunc perfectè elucescit, cum ambæ partes comparantur. An Curiæ sæculares æqualitatem servent, dum, quæ cujusque jurisdictionis causæ sint, discernunt, ex isto exemplo inter alia innumera intelligi poterit. Idem Carolus Fevret *lib. 4. cap. 10. n. 1. & 2.* Clericos in officio, vel negotiatione sæculari delinquentes Regiorum Officialium correctioni, ac castigacioni subijcit. At verò *n. 3.* Laicum in officio Ecclesiastico, qualis est Presbyterorum in carceribus Episcopaliibus detentorum custodia, peccantem eximit à Iudicis Ecclesiastici animadversione. Fatetur, id quibusdam videri: sed inquit: *Quod Senatus placuit, vim habet legis.* Utinam in istis tantum, non etiam in ijs, quæ Religionem intimè attingunt. Non est, inquit Fevretus, laicus Ecclesiastico Iudici subditus, nisi in spiritualibus. Sed quæ sunt illa spiritualia? Ab hoc enim numero excluditur *ibidem* dierum festorum observatio, & alibi alia.

41. Si quæ autem aded evidenter spiritualia sunt, ut id negare pudeat, prætextu possessori ad tribunalia sæcularia trahuntur. *Nec recesserunt, ut notat lib. 3. cap. 11. n. 6. Iudices Regj ordinationi, seu Constitutioni Regiæ anno 1629. quâ Ludovicus XIII. vetuerat, ne suprema Curia, aut alij Iudices Regj, de rebus spiritualibus, aut ad Sacramenta pertinentibus iudicarent, etiam sub prætextu querelæ, aut possessorijs causis hujusmodi accommodati.* Aded scilicet ægrè quis resistit ab eo, quod semel injustè usurpavit, dum emolumentum, vel autoritatis aliquam hinc imminutionem consecuturam videt, ut observavit idem Scriptor *in præfatione.*

42. Quandoquidem Regium Franciæ Consilium in causa Electensi, & in causa Aginensi aliquot ante annos Regularium jurisdictioni circa prædicationem verbi Divini, & Sacramentorum administrationem limites constituit; imò & in Electensi certis casibus administrationem Sacramentorum negari non posse, declaravit. Quid ergo aded sacrum, & spirituale est, quod à jurisdictione sæculari eximatur? Perhibeat quidem hæc Placita, quorum alterum vidi, alterum relatu accepi, Regem tanquam Canonum executorem ea statuere: sed executio certam & evidentem Canonum sententiam supponit, quæ rei cognitionem judiciariam non requirit: & tunc tantum à Principibus curanda est, cum eam Ecclesia per se consequi non potest.

PROBATIO I.

Desumpta ex antiquo Gallicani Regni more ac reverentia erga sanctam Sedem.

43. **N**AM ipsemet Fevretus *sui tract. lib. 1. §. 10.* ait; in rebus magni momenti, si quid accidisset libertatibus, & immunitatibus Ecclesiasticis, vel Regis, & Coronæ juribus contrarium, solitos olim Prælatos, & Regni Optimates, comprobante, ac permittente Rege, congregari ad restituendas res in pristinum statum, ideoque delegari ad sanctam Sedem Illustres, ac magni meriti viros, qui sanctæ Sedi supplicarent, ut, quæ proponebantur, amplecteretur, & monitiones libenter audiret. Res gravioris ponderis, quas solas appellationibus ab abusu subjici debere, fateatur, paucæ sunt; atque adeo non nisi rarissime ad sanctam Sedem recurrendum foret. Si autem hodie tribunalia secularia hujusmodi causis plus, quam quibusvis alijs occupantur, hoc inde accidit, quia sine ullo defectu admittuntur appellationes tanquam ab abusu, sive levis sit materia, sive gravis, sive appareat abusus, sive secus, sive de re spirituali agatur, sive de temporali, quibus ita se habentibus, non mirum est, si incommodum, imò impossibile videatur, toties sanctam Sedem adire.

44. Subjungit Fevretus, Prælatos, & Optimates, dum optata à Summis Pontificibus consequi non potuissent, Regi suadere solitos, ut subditos ab oppressionibus tueretur: sed Ivo Episcopus Carnotensis, cujus autoritate nititur, non ita generatim loquitur. Consuluerat illum Episcopum Philippus Rex Franciæ circa indictionem tertij intra eundem annum Concilij ab Archiepiscopo Lugdunensi Vicario Apostolico destinatum. Respondet Ivo *epist. 56.* Rem verisimiliter non eventuram; si tamen, inquit, secus accideret, Apostolicæ institutioni, & Ecclesiasticæ consuetudini fore contrariam: deinde verba subjungit à Fevreto relata; *Si quis vos (alij legunt eos) contra (alij legunt ultra) terminos à Patribus constitutos angariare voluerit, habito communi consilio, oppressionibus pro persona vestra resistite.* Quæ verò ratione resistendum esset, non expressit, arbitratus nimirum, convenientem illam fore, si communi cum Episcopis, Ecclesiasticæ dignitatis studiosis, consilio deliberaretur. Omnium autem convenientissima fuisset, ut à Vicario sanctæ Sedis ad sanctam Sedem appellaretur, ut dicitur *infra*. Quoniam autem Episcopi accusationem judicatoris dicebatur Legatus; monet idem Ivo, non posse accusatum non se sistere iudicio. Unde consequitur eo casu, atque adeo, si alia gravis causa postularet, à Legato pluries convocari Concilium, aut sine Concilio judicari Episcopos à Legato; *Si autem aliquis pro culpis suis indulto sibi congruo spatio à Legatis Apostolicis vocatus fuerit, non potest subterfugere, quin ad diem sibi præscriptum occurrat, nisi eum legitima causa detineat.* Inutilem igitur

tantum, & injustam, non autem necessariam convocationem excludendam censet Ivo, & oppressionibus resistendum.

Paragraphe 10. & 11. congerit Fevretus exempla delegationum ad sanctam Sedem, tum à Francis, tum ab alijs factarum. *Paragraphe 12.* similia continet exempla, Summorum Pontificum ad Principes literas, Nuntios, querelarum articulos mittentium; quæ agendi ratio laudabilis, ac Christianæ charitati, mutæque benevolentiæ erat consentanea magis, quam appellationes prætextu abusus.

Paragraphe 14. proponitur aliud multoties in rebus gravissimis adhibitum, nempe mutua colloquia inter Summos Pontifices, & Principes; vel saltem inter egregios viros ab ipsis deputatos. Optimum etiam consilium, dum illud rei gravitas exigit.

Paragraphe 15. aperitur alia via ad impediendas injurias, quæ ex mandatorum sanctæ Sedis executione consecutura essent, nimirum ad sanctam Sedem appellatio. Nam, ut inquit S. Bernardus *epist. 180. apostolica Sedes hoc solet habere præcipuum, ut non poterit revocare, quod à se forte deprehenderit hanc de elicium, non veritate premeritum.* Addit Fevretus appellationem ad futurum generale Concilium proximè congregandum, de qua jam satis alibi dictum est.

PROBATIO II.

Quæ ostendit, primos gradus jurisdictionis secularis Ecclesiasticam invadentis non adeo perniciosos fuisse, si ulterius processum non esset.

ETENIM, advertente Authore *sepe citato lib. 12. cap. 10. n. 7.* occasione dissidij inter Bonifacium VIII. & Philippum IV. constitutum est schisma, occasione schismatis editæ sunt multe constitutiones; decreta, & alia hujusmodi jurisdictioni Ecclesiasticæ interdictissima. Idcirco etiam edita est Pragmatica sanctio, cujus occasione inductas esse appellationes tanquam ab abusu, affirmat Auctor tractatus de jurisdictione Ecclesiastica, inter acta Cleri Gallicani inserti, & jam pluries memorati. Unde Fevretus *§. 16.* scribit, appellatione denunciata, protestationes interponi solitas in forma infractionis Canonum, aut Pragmaticæ, invocarique Regium Consilium, aut Senatuum, quorum decreto præcipiebatur; *Præ Ecclesiasticæ ab his omnibus cessarent, attentata revocarent, alioquin certâ die coram Regis consilio venirent, ut postea partibus auditis, super rationabiliter provideretur.*

En primos gradus jurisdictionis secularis Ecclesiasticam invadentis; non tamen adeo perniciosos, si ulterius processum non fuisset, earumque rerum sola executio suspensa fuisset, quæ per obreptionem, vel subreptionem injustè obtentæ fuissent. Subsecutus est usus ille, de quo Fevretus *§. 17. & 18.* retinendam literarum Apostolicarum, ne ante demandarentur executioni, quam

quàm à Iudicibus Regijs compertum fuisset, eas nihil iuribus, & libertatibus antiquis Ecclesiæ Gallicanæ, jurisdictioni seculari, aut Coronæ iuribus adversum continere. Animadversum præterea est in eos, qui litteras huiusmodi perferebant. Examen illud, quantum ad legitimam iura Regis, in ejus Officialibus excusandum videbatur: sed quantum ad res Ecclesiasticas, Episcoporum potius fuisset, oportunitum, & congruum requirere remedium.

Denique ad appellationes tanquam ab abusu deventum est, quas Fevretus cæteris omnibus modis, de quibus egimus, eâ ratione præfert, quòd alij usurpationes, & innovationes detegerent, sed non tollerent. Nam, inquit, Senatusconsulta eâ occasione prolata in exempla, seu præjudicia assumi non poterant, quippe cum causæ cognitione, ac partibus auditis, non pronuntiatæ, sed plerumque ex officio, instante solo Domino Procuratore generali Regis, atque ad ejus querelam de usurpationibus, in rescriptis, quæ ad ejus manus pervenerant, contentis. Quam ob rem successit denique appellatio qualificata, tanquam ab abusu, quæ fuit efficacior, quàm delegaciones, & colloquia, quàm appellationes ad Papam, vel ad futurum Concilium, quàm protestaciones publicæ, & citationes in forma infractionis Canonum, quàm etiam examen bullarum, & processus extraordinarij adversus earum latores. Vitam est, hæc omnia verba Fevreti esse referenda, ut intelligas, appellationibus, nisi quòd vox illa, abusus, injuriam Ecclesiasticæ jurisdictioni illatam, simplicibus aliquatenus occultet. Quid enim aliud Iudex ordinarius appellationum præstat, quàm ut partibus auditis, & cum cognitione causæ decernat, an aliquid sit contra leges, vel contra consuetudinem? Quid aliud facit Iudex secularis in causis merè temporalibus? Obtenditur quidem, Iudicem sæcularem de ipso negotio spirituali sententiam non ferre, sed tantum de abusu. Verùm quid aliud est ille abusus, si Gallis credimus, nisi sententiæ iniquitas, id est, Canonibus, & legibus repugnantia? Tam igitur non est melior via appellationum ab abusu, ut contra iniquior sit. Nam recursus ad Papam, appellatio ad ipsum meliùs consultum, imò appellatio ad futurum Concilium testabantur, negotia esse autoritate Ecclesiasticâ definienda: cum per appellationes ab abusu, laici jus in causis spiritualibus & Ecclesiasticis dicant, & judicata exequantur.

51. Nescio, an risu, an setu digniora sint appellationum ab abusu encomia, quæ habet Fevretus §. ult. Lugere magis libet, quia Ecclesia, cum esset Domina gentium, facta est sub tributo, & à proprijs filijs oppressa. Itaque, inquit Fevretus, si rectè ad eorum institutum attendatur, qui appellationes ab abusu induxerunt, ad bonum, quod ex eis sequitur, ad quietem Principalem potestatum, quæ eâ ratione procurata est, eam olim ob exortas de jurisdictione contentiones sæpe commoverentur, ad firmum sustentaculum, quo Ecclesiastica, & temporalia jura sub protectione, atque autoritate Regiæ communita sunt; merito dici queat, primum eorum auctorem bis terque exclamare cum Archime-

de debuisse hœrem, cum nihil ultra desideretur ad ejus perfectionem, quod tanto tempore, tantoque labore inquisitum fuerat, ut unusquisque in suo jure conservaretur, & ut frequentibus usurpationibus occurreretur. Habet enim id præcipuum appellatio ab abusu præ cæteris medijs adhibitis, quòd effectum suum statim consequatur, sitque utilis communiter tam Ecclesiasticis quàm laicis, qui eâ utuntur. Quàm iustæ sint illæ laudes, aliæque, quas refert §. 6. constat ex illis, quæ jam dicta sunt, & conitabit ex ijs, quæ adhuc dicemus de justitia illarum appellationum.

PROBATIO III.

Perita ex hoc, quòd appellationes illæ ab abusu non sint admodum antiquæ.

Ipsemet namque Fevretus primis §. §. capitis 2. probat, non ita esse antiquas appellationes ab abusu, sed, quantum ad formam, recentes esse, licet contingat, esse antiquiores, quantum ad vim, ac effectum, cum jam olim Regia potestas Prælatorum Ecclesiasticorum abusus emendaverit. Verùm quæ circa vim ac effectum ejusmodi appellationum sub ea distinctione præteritur antiquitas, eam sic enervat Author sæpe dicti tract. de libert. Eccles. Gallic. præf. lib. 12. cap. 11. n. 1. Præterquam, inquit, quòd Prælatorum Ecclesiasticorum abusus à Regibus emendati adeo fuerant evidentes, & notorij excessus, ut causæ cognitionem non requirerent, nec ab ipsis sæcularibus corripiebantur, sed plerumque ab ipsismet eorum Authoribus emendari curabantur. Haudquaquam dicenda est parvi momenti illa recenter introducta nova forma appellationis: utpote quæ gravissimum, & perniciosissimum damnum infert Ecclesiasticæ jurisdictioni, quod, dum de illius injustitia egimus, demonstrasse nos putamus. Adde, quòd illa, quæ commemorat, saltem in principio, non tam erant provisiones à jurisdictione Regiæ factæ, quàm querelæ, ac minæ Regiorum Procuratorum Ecclesiasticæ jurisdictioni parùm faventium, & potius multum adversantium.

PROBATIO IV.

In qua refutantur exceptiones variæ, quibus Fevretus credit, elidi posse argumenta appellationis ab abusu reprobantia.

53. Nam primò Fevretus cit. cap. 2. §. 4. appellationibus ejusmodi favorem aliquem conciliare nititur hisce verbis: Fatendum est, appellationes illas ex eo magnoperè commendatas, quòd, ubi primùm inducæ sunt, non nisi in rebus gravibus, publicis, & magni momenti adhibeantur; & certè satis culpam non possunt, qui hoc remedium in quavis occasione utuntur sine distinctione boni publici, & privati; quæque omnia gravamina cessi abusus habent, quod nullo modo ferendum est. Idem ferè antea senserat D. de Marca.

Verùm author sæpe allegatus cit. cap. 11. n. LIII 3 2. 182 54.

2. ita respondet. Quod ait Fevretus, appellationes ab abusu ex eo magnoperè laudatas, quod non nisi in gravissimis negotiis principio interponerentur, causam insinuat, cur eis quamprimùm Ecclesia non satis validè obstitit; quia nimirum illarum usus, ob casuum gravitatem, erat rarus, ac propter remedij difficultatem ferè necessarius videbatur. Nec enim dubium mihi ullum est, quin, si passim, ut hodie fit, perturbata fuisset Pastorum Ecclesiasticorum jurisdictio, & tribunalia secularia distraeta; Ecclesia, quæ pro causis multò minoris momenti tam strenuè decertavit, hanc pro viribus vindicatura fuisset injuriam: sed malum sensim sine sensu adeò excrevit, ut remedium, nisi promptum sit, nihil profuturum videatur.

55. Alia fuit causa neglecti dudum ab Ecclesia illarum appellationum usus, quod scilicet varijs conditionibus temperarentur, de quibus Fevretus in §. 5. seqq. quæ tamen hodie prætermittuntur. Necessè enim erat, quod probat pluribus autoritatibus, & ratione §. 5. ut non interponeretur, nisi ab abusu notorio & certo. Et §. 6. asserit cum alio Authore Gallicano, nomine Buluc, Gallis tantùm, & non alienigenis licere sic appellare, &c.

56. *Secundò* Fevretus citatus §. 8. monet, appellationes ab abusu in omnibus Franciæ provincijs usurpari, etiam si Paulus III. Papa institerit apud Henricum II. Francorum Regè, nec in Britannia, in Provincia, in Delphinatu locum haberent: quia, inquit, *primò* illæ appellationes erant licitæ & juridicæ, *secundò*, quia Rex justitiæ debitor est suis subditis.

57. Verùm, quomodò fas est, appellationes illas, quæ ultra fori secularis sphæram protendantur, forique Ecclesiastici limites infringunt, dicere licitas, & juridicas? Cæterùm præfacto Authore præf. n. 4. respondente; verum equidem est, Regem esse justitiæ debitorum erga subditos suos, sed quantum ad illa tantùm negotia, quæ ad Principes temporales spectant. Imò & in rebus spiritualibus & Ecclesiasticis justitiæ debitor est, tanquam Ecclesiæ protector. Itaque cohibere debet nimium Procuratorum suorum ad ampliandam autoritatem Regiam studium, ne Iudices seculares adducat ad usurpandam jurisdictionem, aut imminuendam libertatem Ecclesiasticam.

58. *Tertiò* Fevretus ubi supra §. 15. præterdit, magnam exhiberi Summo Pontifici reverentiam, dum non appellatur *directè* à concessione, & expeditione Bullæ, seu Rescripti, sed solùm ab eorum fulminatione, ac executione.

59. Verùm respondit Author sæpe fatus, sed quæ fides haberi potest huic Authori, qui tam aperte sibi contradicit? Nam n. 9. refert, in Parlamento Divionensi anno 1632. 25. Julij pronuntiatum fuisse Placitum, seu Arrestum, quo rescriptum Pontificium in causa Matrimoniali declaratum fuit malè, nulliter, & abusive expeditum. Hic autem, id est, hoc §. 15. negat, appellari ab expeditione. Alia sunt, in quibus videtur Fevretus emollire velle jurisdictionis Ecclesiasticæ vulnera: sed praxis

quotidiana, quam ipsemet alijs in locis refert, dictorum falsitatem arguit.

Fuerat quidem olim statutum, quod tradit §. 16. ut appellationes ab abusu Iudicis Ecclesiastici potestatem suspenderent, sed devolutivum duntaxat, non autem suspensivum, ut loquuntur Pragmatici, effectum haberent. Verùm immutata est hæc jurisprudentia. Rursus restituta est, saltem ex parte, edicto Regis hodie regnantis, ut videri potest in actis Cleri loco citato: sed nescio, quamdiu duratura sit, aut num violari rursus jam non coepit?

Conquesti sæpissimè sunt Præsules Gallicani adversus illas appellationes; sed Iudicum secularium nimis intererat, ne tollerentur. Quia Præsulum querelæ apertissimè justitiâ nitentur, adhibita sunt certæ conditiones, quæ doloris sensum remittebant per aliquod tempus: non autem morbo medebantur, neque etiam diu intermitterent. Ita verè scribit Fevretus §. 17. prohibitum fuisse art. 59. Constitutionis Bleicensis Curij Regis, ne appellationes illas admitterent extra casus in Constitutionibus Regijs contentos. Sed debile repagulum ad sistendum Curiarum impetum. Verba illa generalia nunquam casibus particularibus convenire videbantur. Quin etiam, licet aliqui articuli expresse prohibiti sunt à Constitutionibus Regijs, Iudices nullatenus prohibitionem morantur, ut patet in exemplo *alibi* adducto de appellationibus in rebus spiritualibus, & Sacramentis, de quibus veterat Rex, ne prætextu possessoris cognoscerent Iudices seculares, & in exemplo, de quo Fevretus hic §. 22. postea discutendo.

Præcepit etiam Ludovicus XIII. anno 1635. quemadmodùm notat Fevretus §. 18. ut appellationes ab abusu, a Iudicibus, siquis judicarentur, nec ad consilium mitterentur, nisi ita sentirentur duæ ex tribus Iudicum partibus. Verùm facile occurret, ut plerique Iudices maturius de rebus illis deliberandum sentiant, aliqui fortasse, ut rei veritatem & justitiam diligentius inquirent; alij fortasse, ut emolumento non careant, quod nullum esset, si negotia extemplo definirentur.

Aliam adhibuerat cautelam Henricus IV. edicto verificato anno 1606. ut testatur idem Fevretus §. 19. ut scilicet Advocato pro appellante ab abusu peroranti adstant alij duo appellationem approbantes. Eiusmodi cautelæ signa sunt gravitatis appellationum ab abusu, quas difficiles efficere, tot modis constati sunt Principes. Sed debilia nimium remedia sunt. Et quod quidem spectat ad præsentiam Advocatorum, in tanta Patronorum copia vix unquam deerit ille numerus litigare cupienti, ut à prosequenda appellatione revocetur defectu trium Patronorum, qui, utrum hodie requirantur, mihi certum non est, licet plurimùm partem meam negativam.

Paragrapho 20. scribit; verum fuisse anno 1610. ne litteræ appellatoris ab ordinationibus, quas in visitationis decursu edidissent Archiepiscopi, vel Episcopi circa cultum Divinum, & disciplinam Ecclesiasticam,

aut à

aut à Statutis Conciliorum Provincialium, non nisi magno sigillo inprimerentur, ut scilicet difficilior esset expeditio, atque ita appellatum numerus minueretur. Sed statim monet, Senatui Parisiensi anno 1612. 30 Maii facultatem appellationibus concessisse, ut, siue in magna, siue in parvis Cancellarijs litteræ possint expediri, & sigillari, ita scilicet, quod Rex concedit, Senatus aufert.

65. Edicto Ludovici XIII. anno 1625. quod citat Fevretus §. 21. cautum est, ne Iudex Ecclesiasticus, à cujus sententiâ interposita est appellatio tanquam ab abusu, seie iudicio sistere cogatur. Statutum id fuit, ut dignitati Episcoporum, & Vicariorum provideretur, ut inquit D. de Marca lib. 4. pag. 19. n. 8. Verùm charior est Iudicibus secularibus propria dignitas, quàm Episcopis, adeoque est danda opera, ut Senatorum Majestas ex hoc etiam capite præfulgeat, id est, ut Episcopi, alijque Iudices Ecclesiastici omnibus litibus intercedere cogantur, in quibus de appellationibus ab ipsorum iudicijs agitur. Ideoque non observatur istud edictum à Curijs Regijs, saltem ab omnibus.

66. Is quidem honor adhuc Ecclesiæ defertur, ut appellationes ab abusu in magna Senatûs Camera ventilentur; ut dicit Fevretus §. 22. & 23. Sed quis putet, honore illo posse compensari, quas jam notavimus, injurias, & quas adhuc notare possemus? Nam in hoc ipso §. 23. probat idem Author, appellari posse non solum à fulminatione, & executione, sed etiam à publicatione Bullarum; & earum executionem prohiberi; quamvis nullus extet actus iudicialis circa illam executionem. §. 24. clausulam, Appellatione submotâ re scriptis delegatorijs inferi solitam, appellationibus ab abusu non præjudicare scribit, §. 25. non posse super his appellationibus in arbitros compromitti, aut inter partes componi, §. 26. possessionem triennem nullatenus juvare.

67. Vides, quot accidant ex illis appellationibus incommoda Ecclesiasticæ jurisdictioni: quàm accuratè ferventur, quæ Ecclesiæ adversantur: quàm parum referat utilitatis ex ijs, quæ Reges in ipsius levamen constituunt, etiam dum Clerus opima Regi confert subdia.

§. III.

Corollarium,

68. Ex dictis facile constat, quo in censu habendæ sint appellationes ab abusu, utpote per quas invertitur ordo jurisdictionum, dum à Iudice Ecclesiastico seu supereminente provocatur ad Iudicem secularem, cum manifestâ libertatis Ecclesiasticæ violatione, quatenus scilicet Ecclesiasticæ personæ, ac causæ spirituales submituntur Curijs secularibus, quæ jurisdictionis Ecclesiasticæ vulnera nequidquam sanantur ex subsequentijs Fevreti cap. 3. adductis rationibus, à nostro sæpè citato Authore dict. lib. 12. cap. 12. confutatis, In quarum primâ fateatur equidem Fevretus,

in appellatione simplici provocandum ab Episcopo, seu ejus Officiali ad Metropolitanum, à Metropolitano ad Primatem, à Primatem ad sanctam Sedem, vel ad Iudices ab ea delegatos: appellationem autem ab abusu dictam vult interponendam esse ad supremas Curias seculares, non ordine naturali, quem ille vocat Ressortum, seu devolutionem ab inferiori ad superiorem, sed jure protectionis Regiæ, quâ Princeps tenetur subditos suos, siue Clericos, siue Laicos in propria jurisdictione conservare.

Sed declinat statim à scopo, & eo errore indicat, se illuc rectè tendere non posse. Cum enim appellationum ab abusu innumera sint species, quæ singulæ spectatibus, omnes autem duobus supradictis virijs laborant; scilicet, quod jurisdictiones confundant, & Clericos, ac causas spirituales Laicis subjiciant; quâdam saltem generali ratione universæ defendendæ fuerant. Sed frustra id, utpotè impossibile, expectes. Assumit Fevretus unicam speciem, cujus nimirum injuria minus est evidens; quasi hæc alias omnes complecteretur. Conatur probare; licere Principibus impedire, ne Ecclesiastici Iudices jurisdictionem secularem, aut jura Regnorum usurpent. Ergone si hoc consecutus fuerit, continuo innoxia erunt, quæcunque Iudices Laici contra jurisdictionem, ac libertatem Ecclesiæ, prætextu appellationum ab abusu, in Gallia præsumunt? An ad illum articulum pertinent, quæcunque Fevretus in novem libros digessit, protellatus, se omnia complexum non fuisse, nec thesaurum illum à quoquam exhaustum posse?

Quomodo autem ex jure defendendæ propriæ jurisdictionis inferri solitam, appellationibus ab abusu non præjudicare scribit, §. 25. non posse super his appellationibus in arbitros compromitti, aut inter partes componi, §. 26. possessionem triennem nullatenus juvare. Non enim minus ad supremum Ecclesiæ Pastorem pertinet, jura Ecclesiastica tueri, quàm ad Principes temporalia propugnare.

Non pervertitur, inquit Fevretus, ordo appellationum Ecclesiasticarum, quia illud, in quo fundatur abusus, est *Facti*, ad spirituale nequaquam attinens. Adeo iniqua est praxis Curiarum Franciæ, quæ contra constitutiones Regias, nedum contra Canones de causis etiam spiritualibus, assidè illis imaginariâ Possessorij specie, judicant; ut, dum de justitia appellationum ab abusu in communi agit hic Author, cogatur affirmare, illas nequaquam ad spirituale attinere. An igitur corpo-